

Pavel Cibulka

Zpráva z konferencie "Współpraca naukowa Poznania i Brna - rekonesans, perspektywy", Poznań, 12.-13.X.2016

Historia Slavorum Occidentis 1(12), 129-132

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zpráva z konference *Współpraca naukowa Poznania i Brna – rekonesans, perspektywy, Poznań, 12.–13.X.2016*

V Poznani se ve dnech 12. a 13. října 2016 konala vědecká konference *Współpraca naukowa Poznania i Brna – rekonesans, perspektywy* (*Vědecká spolupráce Poznaň a Brna – ohlednutí, perspektivy*) pořádaná třemi ústavami Univerzity Adama Mickiewicze: Historickým ústavem, Ústavem slovanské filologie a Ústavem polské filologie u příležitosti 50. výročí podepsání dohody o partnerství mezi Poznáním a Brnem. Hlavním cílem tohoto vědeckého setkání byla prezentace výsledků dosavadní spolupráce mezi Univerzitou Adama Mickiewicze a brněnskou Masarykovou univerzitou i mezi širší polskou a českou vědeckou obcí. Neodmyslitelnou součástí konference bylo i zamyšlení nad výhledy další česko-polské spolupráce. Poznaňské vědecké setkání se zařadilo mezi akce, které v říjnu 2016 v souhrnu vytvářely I. kongres polských bádání o Čechách a českých zemích, organizovaný Wroclawskou univerzitou.

Ve dnech 12. a 13. října 2016 se v prostorách poznaňského univerzitního Collegium Maius a Institutu Historii UAM odehrálo interdisciplinární vědecké setkání s účastí filologů, literárních vědců, geografů, historiků a politologů, které bylo rozděleno do dvou vědeckých bloků a bylo rovněž orámováno i několika společenskými akcemi, z nichž k nejvýznamnějším patřilo přijetí u poznaňského primátora Jacka Jaśkowiaka.

První část vědecké konference se nazývala *Kulturní obraz města* a byla věnována převážně literárněvědným příspěvkům, částečně i referátům z oblasti filmové vědy. Organizátorům konference se podařilo pozvat takové referující, jejichž vystoupení vytvářela kompaktní a vzájemně se doplňující celek. Do tohoto bloku

výhradně přispěli odborníci působící na polských vědeckých a akademických pracovištích, včetně dvou českých referentů.

Bývá sice takřka nadlidským úkolem zhustit mnohdy myšlenkami nabytá vystoupení do krátké charakteristiky, přesto se i s vědomím této obtížnosti pokusím stručné přiblížení jednotlivých referátů. Celou konferenci zahajoval Józef Zarek, který se zabýval vazbami spisovatelů z Těšínska k Brnu. Lenka Németh Vítová pak k tomuto tématu přispěla analýzami obrazu moravských měst v současné české próze, jakož i přiblížením kategorií češství a moravanství v literatuře. Anna Gawarecka se zastavila u pojímání města v nejnovější české literární tvorbě, přičemž upozornila na užití biologických kategorií při přibližování atmosféry měst. Podobně Anna Car použila na analýzu díla Daniely Hodrové metodu zkoumání proxemických zón. Na to navázal Leszek Engelking, když srovnal pojetí města u Hodrové a zejména pak u Michala Ajvaze. Danuta Sosnowska postavila do protikladu sekularizovanou českou společnost a úlohu náboženských motivů v díle Bohumila Hrabala. Agata Firlej přiblížila proměny konotací spjatých s pevností Terezín – od nacistické filmové fikce *Vůdce daruje Židům město* přes lexikografické zvláštnosti terezínského ghetta až k prvním pokusům o demytizaci válečného života v Terezíně. Marcin Filipowicz problémově pojal Hradec Králové jako město plnící dvě funkce – opěrného bodu rakušanství i regionálního centra českého národního hnutí. Urszula Kowalska se zabývala obrazem normalizované Prahy především v dílech českých spisovatelů v emigraci (Škvorecký, Salivarová, Kohout). Podobně se Dorota Bielec pozastavila u šerého obrazu provinciálních Strakoníc v próze Věry Noskové *Bereme co je*. Jan Pešina pak porovnal proměny úlohy tří důležitých českých historických míst paměti (Husinec, Kostnice, Praha). Dobrochna Dabert si vzala úkol analyzovat funkčnost zobrazení města v některých významných českých filmech natočených po roce 1989 (např. *Báječných let pod psa* či *Kolji*). Ewa Ciszewska souhrnně charakterizovala úlohu scénáristy Pavla Hajného v polské kinematografii v sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století.

První konferenční den zakončilo slavnostní setkání představitelů měst Poznaň a Brna, vedení Univerzity Adama Mickiewicze, české ambasády v Polsku a polského honorárního konzula v Brně Petra Mrkývky u příležitosti slavnostního otevření výstavy fotografií Václava Havla ve foyeru Collegium Historicum UAM.

V prostorách Collegium Historicum se odehrávalo i jednání druhého dne vědecké konference, které neslo souhrnný název *Společné a protínající se stezky poznaňské a brněnské vědy* a mělo za úkol zhodnocení doposud vykonaného,

aby bylo možné vhodně zacílit další spolupráci. Strukturální podstatu tohoto bloku proto často tvořila kontrapozice českého a polského referátu na totožné či podobné téma. Úvodní dva referáty Pavla Cibulky a Przemysława Matusika nastínily obrysy historického vývoje Brna a Poznaň, v nichž byly zdůrazněny podobnosti a rozdíly obou měst, přičemž byly nalezeny paralely např. v národnostní struktuře, v budování vojenské pevnosti, v aspiraci na pozici druhého města státu či v plnění úlohy významného univerzitního centra. Roman Baron nastínil možnosti vzájemné československo-polské vědecké spolupráce v minulosti, současnosti i výhledy do budoucnosti a Elżbieta Lesiewicz učinila totéž z polské perspektivy. Roman Matykwicz při zhodnocení spolupráce geografů z Brna a Poznaň musel bohužel konstatovat, že tato byla efemérní – pouze snad s výjimkou vzájemných kontaktů v Antarktidě. Józef Dobosz upozornil na společná česko-polská medievistická setkání, během nichž brněnští a poznaňští badatelé navázali vzájemné kontakty. Totéž z pozice častého účastníka těchto setkání potvrdil i David Kalhous. Jaroslav Vaculík zdokumentoval patrně nejúspěšnější a nejpłodnější formy spolupráce českých a polských didaktiků. Maria Kujawska a Danuta Konieczka-Śliwińska s uspokojením doložily tuto skutečnost z polské strany. Roman Madecki v synteticky pojatém referátu načrtl hlavní tradice české/československé polonistiky a Roman Sliwka podal institucionální a biografický přehled bohemistických studií v Polsku. Z podtextu všech vystoupení tohoto bloku vyplynulo, že v případech osvědčené obapolné prospěšnosti není problémem vzájemné kontakty dále rozvíjet. Pokud tomu tak někde doposud nebylo, tak se cesty vnější spolupráce odvíjely jiným prospěšným směrem. Nepochybně se nejvíce osvědčila vzájemná setkání didaktiků a medievistů.

Konferenční setkání uzavřel diskusní panel na téma Poláci a Češi – co o sobě víme? Strukturovanou diskusi, které se účastnili Roman Baron, Roman Madecki, Waldemar Łazuga a Józef Dobosz, moderoval Mariusz Menz. Mezi nejvíce probíranými problémy se objevily vzájemná znalost obou národů, otázka národních stereotypů, národní povaha Čechů a Poláků, možnosti lepšího poznání a vylepšení vzájemných vztahů. K nejzajímavějším tezím, které tu zazněly, patřilo tvrzení, že Češi a Poláci si rozumí v osobní rovině, obtížnější je již vzájemné pochopení vztahu k národu, náboženství, státu. Rovněž národní archetypální spisovatelé Sienkiewicz – Hašek při všem zjednodušení vytvářejí naprosto odlišné vzorce chování. Je ovšem otázkou, zda v krizových situacích tyto literární archetypy tvoří skutečně používané návody činnosti. I přes mnohé odlišnosti však oba národy mají k sobě nejenom geograficky blízko. Průběh celé konference dokázal,

že je možné a zároveň prospěšné na již vykonané navazovat a že seznamování se s národně blízkým prostředím má nepochybně smysl a představuje dobrou cestu k vzájemnému ideovému obohacení.

PhDr. PAVEL CIBULKA, CSc.
Historický ústav Akademie věd České republiky
Veveří 97, 602–00 Brno
cibulka@brno.avcr.cz